

РЕШЕНИЕ

№ 37

гр. Велико Търново, 24.01.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО в публично заседание на двадесет и трети ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Георги Драгостинов

Членове: Владимир Страхилов
Илина Гачева

при участието на секретаря Красимира П. Борисова
като разгледа докладваното от Георги Драгостинов Въззивно гражданско дело № 20214100500607 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение от 07.07.2021 година, постановено по гр. дело № 766 по описа на Великотърновски районен съд за 2021 година, по иск на Национален осигурителен институт, гр. София, договорът от 17.04.2016 година, сключен между „***“-ЕООД, с. Русаля, и П. ИЛ. П., по силата на който дружеството е възложило на П.П. изпълнение на функциите по длъжностна характеристика на автомоньор-механик в търговското си предприятие в село Русаля, Великотърновско, срещу основно трудово възнаграждение от 300 лв. месечно при четиричасово работно време, е обявен за недействителен. В полза на ищеца са присъдени разноски. Ответниците са осъдени да заплатят държавна такса върху уважения иск.

Решението е обжалвано от „***“-ЕООД, с. Русаля, с искане за обезсилването му и прекратяване на производството. В отношение на евентуалност се иска отмяната му вцялост и постановяване на ново, отхвърлящо иска с присъждане на разноски за две инстанции.

Ищецът не разполагал с право на иск, защото преди образуване на делото трудовото правоотношение, възникнало от атакувания договор, било прекратено. В такава хипотеза недействителността на трудовия договор можела да се обсъжда само във висящ процес относно последиците на недействителността.

В отношение на евентуалност се позовава на нарушение на материалния

закон. Казусът попадал в обсега на изключението, посочено в чл. 38, ал. 1 от ЗЗД – управителят на търговското дружество-работодател бил овластен да договаря със себе си. Самата норма била дерогирана от особените правила за представителство по чл. 147 от ТЗ.

Съкотрагентът на жалбоподателя - П. ИЛ. П., в производството участващ по силата на чл. 265, ал. 2 от ГПК, споделя развитата от въззивника теза. Претендира разноски. Наред с изложения от жалбоподателя, в отговора на исковата си молба е развил допълнителен довод за недопустимост на процеса: ищецът не разполагал с легитимация по иска, защото правомощията му били очертани в чл. 33, ал. 5 от Кодекса за социалното осигуряване и не се отнасяли до трудовите договори. Затова ищецът не бил нито контролен, нито компетентен по смисъла на чл. 74, ал. 3 от Кодекса на труда орган, щото да разполага с право на иск да търси обявяване недействителност на атакувания трудов договор. Правото на иск произтичало от закона и принадлежало на държавни органи, с правомощия от сферата на наемния труд.

Ответникът по жалбата - Национален осигурителен институт, гр. София - е изложил доводи за безпорочност на атакуваното решение. Претендира разноски за второинстанционното производство.

Съдът, като разгледа жалбата и обсъди доводите на страните по реда на чл. 271 от ГПК, приема:

По допустимостта на атакуваното решение:

Искът е допустим. Предявен е при спазено изискване за процедурна легитимация по чл. 74, ал. 3 от Кодекса на труда и наличен правен интерес по смисъла на чл. 124, ал.1 от ГПК.

Националният осигурителен институт има дейност, тясно свързана с наемния труд, защото в предвидените от Кодекса за социално осигуряване случаи дължи обезщетения на работници и служители за временна и трайна нетрудоспособност – чл. 33, ал. 5, т. 6 от КСО. В масовия брой хипотези обезщетенията се дължат въз основа на фактически състав, включващ валидно трудово правоотношение. Затова ищецът е компетентен по смисъла на цитирания чл. 74, ал. 3 от КТ орган да търси обявяване недействителността на трудов договор.

При обявена недействителност, особено при недобросъвестно поведение на служителя, Институтът не би дължал обезщетение за нетрудоспособност - аргумент за противното от чл. 75, ал.1 от КТ. Посоченото съотношение на осигурителните и трудови правоотношения обосновава процедурната легитимация на Националния осигурителен институт по предявения иск.

Ако с прекратяването на трудовото правоотношение отпадаше и правото на иск по чл. 74, ал. 1 от КТ, за страните по недействителния договор би се открила възможността, чрез прекратяването на такива договори преди контролен или компетентен орган да ги атакува, работодателят да поддържа привидна трудова заетост и да ползва

облагите, които фискалните закони свързват с нея, а при недобросъвестно поведение на насрещната страна възниква възможност тя да трупа трудов стаж за времето от сключване на договора до „прекратяване“ на трудовото правоотношение. Още повече, че по недействителния трудов договор работникът не дължи труд, а работодателят не дължи възнаграждение. Чл. 74, ал. 5 от КТ лишава страните по такъв договор от правото да се позовават на недействителността до исковото ѝ прогласяване, но не и от възможността да откажат престиране на труд, съответно пари като възнаграждение. Очертаният реално възможен вариант за злоупотреба с права формира правния интерес от предявяване на иск по чл. 74, ал. 1 от КТ и в хипотезите на вече прекратено трудово правоотношение.

По същество:

Предявен е иск с правно основание чл. 74 от Кодекса на труда във връзка с чл. 147, ал. 1 от Търговския закон и чл. 38, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите.

Ищцовата страна - НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ, гр. София - излага в исковата си молба, че единствен съдружник и управител на ответното дружество е П. ИЛ. П.. С договор от 17.04.2016 година той се самоназначил на длъжността автомонтьор-механик при непълно работно време и основно трудово възнаграждение от 300 лв. месечно в търговското предприятие на дружеството.

Като излага довод за нарушаване на чл. 147, ал. 1 от ТЗ и чл. 38 от ЗЗД по реда на настоящото производство претендира обявяване на договора за недействителен и присъждане на разноските по делото.

Ответниците - “****“-ЕООД, село Русаля, Великотърновско, и П. ИЛ. П. - оспорват иска с довод, че чл. 38 от ЗЗД е неприложим в отношенията между търговско дружество и неговия управител. Чл. 147 от ТЗ не забранява на управителя да полага труд срещу заплащане. Възложеното по договора се различава от функциите на управител. Претендират разноски.

Съдът обсъди доводите на страните и като прецени събраните по делото доказателства по реда на чл. 235, ал. 2 и 3 от ГПК, приема:

Не се спори, установява се от обясненията на страните и приложените документи, че ответното дружество е еднолично. Негов единствен съдружник и управител е П.П.. С договор от 17.04.2016 година дружеството е назначило П. за автомонтьор-механик в търговското си предприятие в село Русаля, Великотърновско, срещу задължение да заплаща трудово основно възнаграждение от 300 лв. месечно при четиричасов работен ден.

Изложената фактическа обстановка, от съда възприета за безспорна, налага извод неоснователност на предявения иск.

Атакуваният договор е валиден. В рамките на допустимо от гледище на закона договаряне ответниците са постигнали съгласие за изпълнение на конкретна трудова функция срещу заплащане и подробно фиксирани место и време на полагане на труда –

трудов договор по смисъла на чл. 66 от КТ. При събраните доказателства изводът че той противоречи на закона или го заобикаля би бил произволен и необоснован. Затова искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

Доводите на ищеца са неоснователни.

Пречка управителят на еднолично дружество да се самоназначи законодателството не предвижда. Предвижда обратното – възможността едно и също лице да съвместява управителни, представителни и трудови функции. Такова е правното положение на съдружниците в събирателното дружество и на неограничено отговорните съдружници в командитното дружество –чл. 76 и чл. 99, ал. 2 от ТЗ. Този вид съдружници имат задължение лично да участват в дружествената дейност, а тя може да се състои в материално-технически действия, запълващи съдържанието на нарочна трудова функция. Решаващото за казуса е, че законът не вижда проблем в подобно съвместяване на функциите у едно и също лице - представителни и материално-изпълнителски.

Тезата за подчинеността на работника и служебната му зависимост от работодателя влиза в непримиримо противоречие с договорната същност на трудовото правна връзка и затова не може да бъде споделена. Ако страните по един договор не са равнопоставени, те не биха били страни по договор. Равенството е иманентно за договорните отношения.

Останалите доводи на ищеца – как ще се полага труд, как ще се отчита, по кой ред ще се реализира дисциплинарна отговорност, се отнасят до въпроси по *изпълнението* на задълженията от трудовия договор. Недействителността на договора се интересува от пороци при *сключването* му. Решаващото е, че такова изпълнение е възможно. Полагането на труд, състоящ се в техническа дейност принципно не изисква съдействие на работодателя. Отчитането на труда е предвидено, не защото страните по правоотношението не си вярват, а за да се определи обема на насрещната парична престация. Затова не е проблем едно и също лице да отчита и да остойностява изработеното. За управителя, когато е и работник в предприятието на търговското дружество, е много по-просто съвестно да изпълнява трудовите си задължения, вместо да търси правна форма дисциплинарно да се самосанкционира. Изложеното ясно показва, че изпълнението на задълженията по трудови правоотношения от вида на процесното е възможно, а това на самостоятелно основание подчертава валидността на атакуваното съглашение.

Нормата на чл. 38 от ЗЗД е диспозитивна. Това ясно личи от края на първата алинея на текста – представителят не може да договаря със себе си или с друго лице, доколкото не е овластен от представлявания. В казуса това овластяване идва от нарочния текст на чл. 147, ал. 2 от ТЗ: П.П. е в позицията на Общото събрание на търговското дружество. Общото събрание е органът, компетентен да даде съгласие управителят да договаря със себе си. Сключвайки атакувания договор изявлението на П. включва съгласие на “Общото събрание“ по чл. 38, ал.1, предложение последно от ЗЗД. Законът не изисква овластяването на представителя да договаря със себе си да бъде дадено отделно от самото договаряне. Още повече, че може да бъде дадено и впоследствие – аргумент от чл.42, ал. 2 от

33Д.

Дори да противоречеше на чл. 38 от 33Д, договърът не би бил недействителен, защото разпоредбата не е императивна. Императивните норми регламентират отношения, уредени за защита на обществен интерес, правна сигурност или конституционни принципи. Нормата на чл. 38 от 33Д е посветена на отношения между равнопоставени частноправни субекти – упълномощител и представител. По силата на чл. 21 от 33Д тези отношения и уговорките, които ги пораждат, не влияят на трети лица и затова не са годни да засегнат обществена ценност или правен принцип.

Възможността управителят на еднолично дружество с ограничена отговорност да се самоназначи следва и по аргумент за по-силното основание от чл. 147, ал. 2 от ТЗ. Щом самият закон не вижда проблем в едно и също лице да съчетае компетенциите на общо събрание на дружество с ограничена отговорност и управител, на толкова по-голяма основание ще позволява управителят да сключи сделка със себе си.

Цитираното в исковата молба решение на Върховния касационен съд не намира приложение в казуса. В това решение не е обсъждан въпроса за правните последици на договарянето със себе си, когато преставителят е овластен за това, съгласно чл. 38, ал.1, in fine от 33Д.

Изходът на спора и правилото на чл. 78, ал. 3 от ГПК сочат, че ответниците имат право на разноски за две инстанции, по делото доказани като сума от 1 300 лв. за жалбоподателя и 600 лв. за ответника П.П.. Следва да се присъдят с настоящото решение.

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

Отменя, по реда на чл. 271, ал. 1 и 3 от ГПК, решението от 07.07.2021 година, постановено по гр. дело № 766 по описа на Великотърновски районен съд за 2021 година, вместо което постановява:

Отхвърля предявения от НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ, гр. София, против “***“-ЕООД, село Русаля, Великотърновско, и П. ИЛ. П., ЕГН: ***** от същото село, улица № 91, и с к, с който на основание чл. 74, ал. 1 от Кодекса на труда във връзка с чл. 147, ал. 1 от Търговския закон и чл. 38, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите претендира договърът от 17.04.2016 година, сключен между „***“-ЕООД, с. Русаля, и П. ИЛ. П., по силата на който дружеството е възложило на П.П. изпълнение на функциите по длъжностна характеристика на автомонтьор-механик в търговското си предприятие в село Русаля, Великотърновско, срещу задължение да заплаща трудово възнаграждение от 300 лв. месечно при четиричасово работно време, да бъде обявен за недействителен и да се присъдят разноски, като неоснователен.

Осъжда НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ, гр. София, да заплати на “****“-ЕООД, село Русаля, Великотърновско, сумата от 1 300 (хиляда и триста лева) лв., разноски за две инстанции, на основание чл. 78, ал.3 от ГПК.

Осъжда НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ, гр. София, да заплати на П. ИЛ. П., ЕГН: ***** от село Русаля, Великотърновско, улица № 91, сумата от 600 (шестстотин лева) лв., разноски за първостепенното производство, на основание чл. 78, ал.3 от ГПК.

Решението подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____